

Datum
2023-11-20

Diarienummer
VON-2023/639.111

Handläggare
Maria Jonsson
08-535 300 00
Maria.Jonsson@huddinge.se

Vård- och omsorgsnämnden

Förslag att tillämpningen av lag om valfrihetssystem för daglig verksamhet inte ska omfatta de som tillhör personkrets 2 enligt LSS

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden föreslår kommunfullmäktige att lag om valfrihetssystem (LOV) för daglig verksamhet inte ska omfatta de som tillhör personkrets 2 enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Sammanfattning

När kommunfullmäktige beslutade att tillämpa lag om valfrihetssystem, LOV, för insatsen daglig verksamhet enligt LSS omfattades både personkrets 1 (personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd) och personkrets 2 (förvärvad hjärnskada i vuxen ålder). Förvaltningen har under hösten utrett frågan om det med hänsyn till det låga antalet brukare är kostnadseffektivt att för personkrets 2 fortsatt tillämpa lagen om valfrihetssystem.

För att på bästa sätt möta målgruppens behov föreslår förvaltningen att LOV för daglig verksamhet inte ska tillämpas för personkrets 2. Förvaltningen menar att det skulle innebära flera fördelar, bland annat skulle det innebära att insatserna kan organiseras mer flexibelt och att verksamheten kan ställa om när det behövs vilket skapar bättre förutsättningar för individuella lösningar och en långsiktig ekonomisk hållbarhet.

Eftersom omfattningen av daglig verksamhet för målgruppen är begränsad tillsammans med att det för målgruppen endast finns två privata utförare föreslår förvaltningen att personkrets 2 enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, inte ska ingå i LOV för daglig verksamhet.

Beskrivning av ärendet

Förvaltningen har under hösten utrett frågan om det med hänsyn till det låga antalet brukare är kostnadseffektivt att för personkrets 2 fortsatt tillämpa lagen om valfrihetssystem.

Huddinge kommun driver en daglig verksamhet för målgruppen i egen regi och inom valfrihetssystemet finns en privat utförare som tar emot brukare inom

HUDDINGE KOMMUN

Postadress
Huddinge kommun
Socialförvaltningen
141 85 Huddinge

Besök
Gymnasietorget 1

Tfn vxl 08-535 300 00

sof@huddinge.se
www.huddinge.se

Datum
2023-11-20

Diarienummer
VON-2023/639.111

personkrets 2. För närvarande är det ingen från Huddinge som har valt den privata utföraren. Inom målgruppen är antalet personer med daglig verksamhet mycket få vilket gör det svårt att bedriva en resurseffektiv verksamhet.

Målgrupp

Personkrets 2 enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, omfattar personer med ett betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter en hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller en kroppslig sjukdom. Ett begåvningsmässigt funktionshinder kan utlösas av kroppsliga sjukdomar – tumörer, hjärnblödningar, inflammationer med mera – eller skador efter yttre våld, till exempel trafikskador. En individ kan, på grund av hjärnskada, ha stora svårigheter i vissa avseenden men klara sig normalt i andra avseenden.

Lag om valfrihetssystem, LOV

Beslutet om att tillämpa lag om valfrihetssystem (LOV) för daglig verksamhet antogs av kommunfullmäktige 2011 och där framgår att valfrihetssystemet omfattar personer som ingår i personkrets 1 och 2 i enlighet med lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS.

I ett valfrihetssystem, enligt lag om valfrihetssystem, är det viktigt att säkerställa att det råder konkurrensneutralitet mellan alla utförare. Det innebär att de regler och ersättningssystem som tillämpas på privata utförare också måste gälla för kommunens egna verksamheter. Detta syftar till att skapa en rättvis och jämlik konkurrenssituation där alla utförare behandlas lika.

Sedan valfrihetssystemet började tillämpas för daglig verksamhet har ett stort antal leverantörer anslutit och majoriteten av dessa erbjuder daglig verksamhet riktad till personer som tillhör personkrets 1. Endast en privat utförare erbjuder verksamhet för personkrets 2. I skrivande stund är det ingen brukare som har valt en privat utförare. Samtliga brukare inom personkretsen får insatsen utförd av den kommunala utföraren.

Att undanta personkrets 2 från valfrihetssystemet kräver beslut av Kommunfullmäktige.

Omfattning av insatsen

Avtalsvärdet är ett värde som brukar anges i samband med annonsering av en upphandling. Att beskriva omfattningen av en upphandling eller en tjänst som ska konkurransutsättas kan göras på olika sätt, till exempel värdet i pengar, antal beslut eller antal brukare under ett år. Syftet är att ge potentiella leverantörer en uppfattning om vilka volymer valfrihetssystemet omfattar.

I Huddinge är det i skrivande stund totalt sex personer inom målgruppen som har beslut om daglig verksamhet. Samtliga har valt Motiva dagliga verksamhet som drivs av kommunens egen regi.

Datum
2023-11-20

Diarienummer
VON-2023/639.111

Tabell 1. Antal brukare inom personkrets 2 med beviljad daglig verksamhet, nivå samt ersättning per dag för privata utförare och summerat för totalt antal dagar 2023

Antal	Nivå	Heltid	Deltid	Ersättning	Totalt 2023
1	5	X		1721	431 971
1	4	X		1308	328 308
3	4		X	654	492 462
1	3		X	550	138 050
Summa					1 390 791

Tabellen visar maximal ersättning för helåret 2023 (251 vardagar) ifall alla brukare deltagit samtliga dagar. För den kommunala utföraren skulle intäkterna bli något lägre, totalt 1 283 865 kronor. Skillnaden i ersättning mellan privata utförare och egen regi handlar bland annat om kompensation för overheadkostnader och lokaler. Ersättningen till utförarna utgår för beslutad nivå och brukarens deltagande, heltid (upp till 35 timmar per vecka) eller deltid (upp till 20 timmar per vecka). Ersättning utgår för oplanerad frånvaro, planerad frånvaro så som till exempel brukares semester ersätts inte vilket betyder att intäkterna egentligen är lägre än vad tabellen visar.

Inom verksamhetsområdet daglig verksamhet finns det två privata utförare som tar emot personer som tillhör personkrets 2. Sett över riket är det endast 2,4 procent som tillhör personkrets 2 (i Huddinge 1,9 procent) vilket kan jämföras med 90,3 procent som tillhör personkrets 1 (i Huddinge 93,8 procent). Resterande tillhör personkrets 3 som inte omfattas av insatsen daglig verksamhet. Att det finns få brukare att konkurrera om är en trolig orsak till att det finns få privata utförare inom detta valfrihetssystem.

Den geografiska avgränsning som gäller är att verksamheten ska vara belägen i Huddinge, Haninge, Botkyrka samt stadsdelarna Älvsjö, Farsta, Skarpnäck, Enskede Årsta Vantör, Hägersten Liljeholmen samt Skärholmen.

Tabell 2. Ekonomiskt utfall Motiva dagliga verksamhet (egenregi)

	2022	31-aug-23
Intäkter	1 172 013	843 116
Personal	1 262 495	864 327
Lokaler	314 939	234 425
Övrigt	223 168	138 466
Summa kostnader	1 800 602	1 237 218
Resultat	-628 589	-394 102

Verksamheten på Motiva dagliga verksamhet har under lång tid arbetat för att nå en budget i balans vilket varit svårt då brukarantalet hela tiden varit lågt. Utifrån dessa förutsättningar behöver verksamheten kunna vara mer flexibel vad gäller omfördelning av resurser såsom lokal och personal. Vid färre brukare kan till exempel antalet dagar för målgruppen koncentreras till de dagar brukarna önskar vara på plats och resterande tid kan annan verksamhet nyttja både lokalen och

personalen. Till exempel skulle lokalen kunna nyttjas för att anordna aktiviteter för brukare med andra insatser inom LSS eller av någon annan daglig verksamhet.

Semesterplaneringen mellan brukare och personal skulle kunna samordnas och på så sätt minska behovet av semestervikarier och även minska personalkostnaderna. Dessa förändringar kan inte genomföras så länge lag om valfrihetssystem tillämpas för insatsen och målgruppen.

För att klara ekonomin kommer verksamheten att flytta till en billigare lokal samt att verksamheten redan nu dragit ner på bemanningen till ett minimum. Det senare gör att sårbarheten ökar vilket kan leda till sämre kvalitet, något som påverkar brukarna negativt. För att täcka upp för personalens frånvaro vid till exempel sjukdom förflyttas ordinarie personal från närliggande verksamhet i samma chefsområde.

Sårbarheten minskar om verksamheten inte ingår i lag om valfrihetssystem vilket skapar bättre förutsättningar för att nå en bättre ekonomi.

Turbundna resor

Oavsett lag om valfrihetssystem eller inte så kommer majoriteten av alla brukare med insatsen också beviljas turbunden resa. Turbunden resa beviljas till personer som inte på egen hand kan ta sig till och från verksamheten. Kostnaden för turbundna resor är hög och har ökat det senaste året bland annat till följd av att ett nytt avtal trätt i kraft samt ökade bränslekostnader. Antalet olika utförare inom ett valfrihetssystem påverkar också kostnaderna för turbundna resor, ju fler olika verksamheter desto fler resor eftersom förutsättningarna för samåkning förändras.

Lag om offentlig upphandling

Förvaltningen förordar inte att driften upphandlas av en extern aktör. Fördelen med att enbart utföra insatsen inom egen regi är att samverkan internt underlättas och beslut kring den enskilde kan fattas snabbare men också att förvaltningen har större möjlighet att ställa om verksamheten när det behövs. Ett sådant nära samarbete kan inte skapas inom ett avtalsstyrt område.

Avveckla den kommunala verksamheten

Ett annat alternativ är att avveckla den kommunala verksamheten och istället helt förlita sig på privata utförare inom valfrihetssystemet. Det skulle innebära att samtliga brukare som idag har valt den kommunala utföraren skulle behöva byta till någon av de två privata utförarna. Förvaltningen förordar inte en sådan lösning. Eftersom målgruppen är så pass liten är det enligt förvaltningen en bättre lösning att lägga resurserna på att utveckla och kvalitetssäkra den egna verksamheten.

Förvaltningens synpunkter

Ett av huvudsyftena med ett valfrihetssystem är att främja konkurrensen mellan olika utförare genom att låta individuella brukare välja vilken utförare de vill anlita för att utföra en viss tjänst. Genom att ha flera olika utförare att välja mellan kan detta system skapa en konkurrenssituation vars syfte är en förbättrad kvalitet

Datum
2023-11-20

Diarienummer
VON-2023/639.111

på tjänsterna och ökad kostnadseffektivitet. För insatser med få brukare kan det vara svårt att upprätthålla en resurseffektiv verksamhet med många olika utförare vilket också visat sig i detta fall. Att tillämpa lag om valfrihetssystem inom daglig verksamhet för personkrets 2 där antalet brukare är mycket litet är inte resurseffektivt.

En konsekvens av en avveckling är att den enskilde brukaren inte kan välja utförare. I Huddinges fall blir det ingen större förändring eftersom det inte finns fler än två dagliga verksamheter att välja mellan. Att undanta personkrets 2 från valfrihetssystemet daglig verksamhet skulle enligt förvaltningen vara mer resurseffektivt. Att ingå i lag om valfrihetssystem innebär att verksamheten omfattas av samma krav som övriga utförare inom systemet med krav på bland annat öppettider. Att undanta personkrets 2 skulle därför innebära flera fördelar, bland annat att verksamheten kan drivas mer flexibelt och ställa om när det behövs vilket skapar bättre förutsättningar för individuella lösningar. Det i sin tur leder till en bättre ekonomisk hållbarhet och stabilitet för brukarna. Ett närmare samarbete mellan beslutsfattare och utförare kommer också bidra till en effektivare resursanvändning.

Eftersom omfattningen av daglig verksamhet för målgruppen är begränsad tillsammans med att det inom detta valfrihetssystem endast finns två privata utförare föreslår förvaltningen att personkrets 2 enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade inte ska ingå i lag om valfrihetssystem för daglig verksamhet.

Ekonomiska och juridiska konsekvenser

Förvaltningen bedömer att avvecklingen av lag om valfrihetssystem för insatsen ska skapa bättre förutsättningar för att bedriva en mer resurseffektiv verksamhet.

Förslaget medför inga juridiska konsekvenser.

Jenny Swärd
Socialdirektör

Malin Svahn Schenström
Verksamhetschef funktionsstöd

Beslutet ska skickas till
Kommunstyrelsen